

”Befria Svenska kyrkan från partipolitiken”

Alla medlemmar, oavsett partipolitisk tillhörighet, måste kunna påverka utvecklingen i församling, stift och kyrkomöte, skriver artikelförfattarna. Foto: Maja Suslin/TT

DEBATT | KYRKAN

Svenska kyrkan har sedan 500 år tillbaka varit statligt styrd. Från 1000-talet fram till 1527 var påven kyrkans överhuvud. Gustav Vasa tog då makten över kyrkan och dess egendomar. Kyrkan blev på så sätt statens förlängda arm och hade stor makt i samhället.

Först 1951 infördes Lagen om religionsfrihet och det blev möjligt att gå ur Svenska kyrkan utan att ansluta sig till annat samfund. Kyrkan har varit en stark kulturbärare genom historien och hade ända fram till 1991 också ansvar för folkbokföringen, som då överfördes till Skatteverket.

Den 1 januari 2000 övergick Svenska kyrkan från att vara en statlig myndighet till att bli ett trossamfund. En kyrkoordning (KO) antogs. I denna anges, att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ.

Vidare slås fast att val till kyrkan skall ske till kyrkans beslutande organ det vill säga kyrkomöte, stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige, på samma sätt som val till riksdag, landsting och kommuner. Enligt KO har endast kyrkomötet mandat att förändra valsystemet.

Efter år 2000 har de politiska partierna bildat nomineringsgrupper till kyrkovalen och fått mandat i ungefär samma utsträckning som

mandaten

i riksdags-, landstings- och kommunvalen. Några partier har ändrat namn till Vänstern i Svenska kyrkan (2001), Kristdemokrater för en levande kyrka (2004), Miljöpartister i Svenska kyrkan (2005) och Fria liberaler i Svenska kyrkan (2012). Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna har behållit sina partibeteckningar.

Moderaterna hade bestämt sig för att lämna kyrkopolitiken, men moderata kyrkopolitiker bildade 2012 nomineringsgruppen Borgerligt alternativ.

Inom kyrkopolitiken finns även partipolitiskt obundna nomineringsgrupper. POSK, Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan, är den största av dessa och bildades 1983. Därutöver finns andra politiskt obundna nomineringsgrupper i kyrkomötet, Öppen kyrka, Frimodig kyrka och Kyrklig samverkan i Visby stift. De politiskt obundna gruppernas medlemmar har oftast anknytning till Svenska kyrkan som gudstjänstbesökare, kyrkvårdar, volontärer, körsångare eller anställda. POSK fick i valet 2013 näst mest röster efter Socialdemokraterna. I frågor där de politiska partierna går samman är POSK tillsammans med övriga obundna grupper i minoritet. De politiska partierna beslutar fortfarande i kyrkomötet.

Varför bör inte kyrkan styras av politiska partier? Några exempel:

___1. Nuvarande valsystem är alltför kostsamt.

Kyrkovalet vart fjärde år är kostsamt. Valet 2013 kostade 145 miljoner kr. Valet tar också stora administrativa resurser i anspråk. Valdeltagandet är lågt – endast 12,7 procent av de röstberättigade deltog 2013. Med ett enklare valförfarande motsvarande det sätt som sker i övriga trossamfund, ekonomiska eller ideella föreningar, skulle kostnaden reduceras enormt. Därigenom skulle medel frigöras för att kunna användas på bättre sätt. Den partipolitiska majoriteten i kyrkomötet har inte visat intresse för att ändra valsystemet.

___2. Partipolitiker har alltför stor makt att påverka kyrkans verksamhet. Medlemmar i Svenska kyrkan, som inte tillhör ett politiskt parti, har litet inflytande i viktiga frågor såsom organisationsförändringar, tillsättning av ledande befattningar i kyrkan och nivån på ersättningar till förtroendevalda. Ett exempel är arvodesfrågan, där POSK anser att arvoden till förtroendevalda inte ska utdelas eller vara låga till förmån för kyrkans egentliga verksamhet. Partipolitiker i en del församlingar driver idag igenom att arvoden i kyrkan ska vara lika höga som vid förtroendeuppdrag i kommunpolitiken.

___3. Kyrkoherden är anställd av kyrkorådets politiker.

Kyrkoherdar anställs av och är underställda politiker i kyrkoråden.

Samarbetet mellan kyrkoherde och kyrkorådsordförande kan leda till konflikter. I många fall har kyrkoherdar blivit utköpta – ett dyrt sätt att hantera konflikter för församlingar och ett trauma för den kyrkoherde som får lämna sin anställning. Innan kyrkan skiljdes från staten var kyrkoherden anställd av och underställd stiftets biskop. Då kunde eventuella omplaceringar göras utan ekonomisk inblandning från församlingarnas kyrkoråd.

___4. Partipolitisk styrning motsätter sig tidsbegränsade kyrkoherdeuppdrag.

Om en kyrkoherde vill avsluta sitt uppdrag eller om kyrkorådet vill byta ut kyrkoherden finns ingen given möjlighet till annan prästtjänst i församlingen. Om möjligheten fanns att tidsbegränsa uppdrag som kyrkoherde med grundanställning som präst i församlingen, skulle det finnas en naturlig avstämningsspunkt, då man kunde avgöra om uppdraget skulle förlängas eller upphöra. Anställningstryggheten skulle finnas kvar och ett byte av kyrkoherde skulle bli mindre kostsamt och konfliktfyllt. Denna fråga aktualiserades vid Svenska kyrkans arbetsgivarorganisationens fullmäktige 2014, då en församling yrkade, att möjlighet att tidsbegränsa förordnande som kyrkoherde skulle utredas. POSK och Borgerligt alternativ tillstyrkte motionen, medan Socialdemokrater och Centerpartiet avlog. POSK reserverade sig mot beslutet. I kyrkan borde samma arbetsrättsliga möjligheter gälla som för övriga arbetsmarknaden.

___5. Svenska kyrkans valsystem och organisation måste förändras. Kyrkopolitiken styrs i många församlingar av partipolitiker, varav de flesta har sin bakgrund i samhällets beslutsorgan. De fortsätter verka inom Svenska kyrkan och får där använda sig av sin politiska erfarenhet. Politiska partier har majoritet i kyrkomötet och har hittills inte visat intresse för en förändring. Alla medlemmar oavsett partipolitisk tillhörighet måste ha möjlighet att påverka utvecklingen i församling, stift och kyrkomöte.

Vi menar att kyrkomötet snarast bör tillsätta en utredning om hur kyrkans framtida valsystem ska utformas så att:

- administrationen förenklas och blir mindre kostsam,
- direktval inrättas, där kyrkans medlemmar kan utse ledamöter till kyrkans olika beslutsorgan.

Ulla Birgersdotter
Elisabeth Berggård
Jan-Hugo Nihlén
Ylva Vladic Stjernholm

partipolitiskt obundna (POSK) i Svenska kyrkan, Stiftsföreningen i Stockholms stift

Så kontaktar du SvD Debatt:

Redaktör: Carina Stensson, Biträdande redaktör: Carl-Johan Bilkenroth,
Mejl: debatt@svd.se, Telefonnummer: 08-135149, Twitter: [@SvDDebatt](https://twitter.com/SvDDebatt),
Facebook: [SvD Debatt](https://www.facebook.com/SvDDebatt)